СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ І. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК LI. Ч. 54. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 20. березня 1943. No. 54. Jersey City, N. J., Saturday, March 20, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016
THREE CENTS in the United States of America.
FIVE CENTS elsewhere.

Накреслювати Повоєнні Пляни в Загальному, Дораджує Іден

Антоні Іден, британський міністер справ заграничних, мав розмову з членами обидвох конґресових комітетів для справ заграничних в бюрі сенатського комітету, виясняючи британський погляд на справу повоєнного плянування, щодо якого внесено в сенаті вже й резолюцію. Розмова була довірочна. Але до загального відома дійшло те, що Іден дораджував у теперішньому часі обговорювати ті пляни більш у загальній формі, а решту лишити до остаточного сформування аж по війні. Запитаний про те, як буде виглядати по війні Польща, Іден ухилявся від відповіди, а що не було натиску, щоби доконче на це відповідати, то питання залишилось без відповіди.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛЕТУНИ ПОБИЛИ НАЦИСТІВ.

Американські „Флаінґ Фортресес" і „Ліберейторс" бомбардували німецькі заводи для будови субмарин біля Бремену і знищили багато німецьких літаків, що зводили з ними повітряну боротьбу майже впродовж цілого їхнього лету. Два американські бомбери не вернули до Анґлії, звідки вилетіли.

ПОХОРОН БЛ. П. О. М. СТРУТИНСЬКОГО.

Дня 15. березня поховано на українськім католицькім цвинтарі в Майнерсвил, Па. бл. п. о. Миколу Струтинського, понад сороклітнього члена У. Н. Союзу, відомого діяча на релігійнім, громадськім, письменницькім та журналістичнім полі. Було повно народу. І прибуло 30 священиків. Від У. Н. Союзу, що відбував у тому часі річне засідання головного уряду, вислано кондоленційну телеграму до родини, як теж вінець. Соборну Службу Божу відправив о. М. Олексів з Нантикок, Па., в сослуженню о. сов. Володимира Лотовича і о. Василя Осташа. Співав місцевий хор, скріплений дякоучителями з сусідних парохій. Панахиду відправив о. канцлер Ф. Тарнавський. Проповідь по українськи виголосив о. Лаврентій Закревський з Мавнт Кармел, Па., а надгробне слово виголосив по анґлійськи о. Капішинський, парох закарпатських українців в Майнерсвил. Піднесено заслуги Покійного, зокрема підкреслено Його широкий розмах в збудованню чудової українсько-католицької церкви св. о. Николая в Шікаго.

НЕМА РАТУНКУ ДЛЯ ОГРАБЛЕНИХ

ОНА одає, що націстівська влада в Галичині видала розпорядок у справі рухомого майна, зареквірованого свого часу совєтською владою на підставі законів СССР. Націстівський комaндант Львова проголосив, що ці загарбані мешканцям міста рухомости не будуть їм звернені, а останутъ під зарядом уряду.

ПРОТИ ПАНСЛОВЯНСЬКОЇ ІДЕЇ.

„Всесловянський Комітет", що має існувати в Москві й час від часу надсилає відозви, що їх передруковують большевицькі й москвофільські ґазети, надіслав ще одну, яку передрукували У. Щ. Вісти з 14. березня. В тій відозві є одно місце, заслугуюче на увагу. А це пригадка, що „представники громадської думки словянських народів в Европі" заявили в Москві в серпні 1941 року, що вони „рішучо і твердо" відкидають „саму ідею пансловянізму, як цілком реакційну течію, глибоко ворожу завданням рівности народів і національного розвитку всіх держав". Роздумуючи над тим, чому це тепер Москва пригадує ось ті речі „братам словянам" в Америці, можна теж зрозуміти, чому то так притихла в Америці кампанія за „всесловянським обєднанням", чи за „всесловянською федерацією", що то була свого часу наробила стільки шуму, вводячи в блуд навіть декого з українців. Видно, що червона Москва ті справи інакше розуміє, як американські москвофіли ріжного кольору і ріжного національного походження.

ХОЧУТЬ СЛАТИ ДЕЛЕҐАЦІЇ ДО ЛОНДОНУ І МОСКВИ.

„З Богом до діла, за нами Русь, за нами правда, за нами Совєтський Союз!", так кінчиться поклик „Союза Освобожденія Червонной і Карпатской Руси в Америці", взиваючий складати жертви на акцію цього Союзу. А тих, грошей, як кажеться, треба буде багато, бо Союз думає виготовляти „історично-політичні брошури" англійською мовою і висилати меморандуми, як теж заповідає, що їхня „делеґація повинна відвідати Вашинґтон, Лондон і Москву". Теж хочуть слати свою делеґацію і на мирову конференцію. І то на те, щоби „подяремні русскі землі" не були предметом торгів, а „стали навіки нерозривною частю Росії — Совєтського Союзу".

Американці Заняли Ґафсу

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — По відповіднім приготованню збоку артилерії й літаків американська піхота посунулася на кількадесять миль у напрямі стратеґічно важного міста Ель Ґетар та заняли Ґафсу. Оставлені там Ромелем італійські війська відступили без більшого бою. Тепер американці утверджують свої позиції на великому просторі, відбитому від ворога, підчас коли інжинірські відділи перешукують околицю за вкритими мінами.

НІМЕЧЧИНА НЕ ВИДЕРЖИТЬ ЩЕ ОДНОЇ ЗИМИ, КАЖЕ ЖІРО.

АЛЬЖІР. — У своїй розмові з Генсоном В. Болдвином, представником „Ню Йорк Таймсу", ґенерал Анрі Оноре Жіро, французький головний цивільний і військовий командант у Північній Африці, заявив, що уряд у Віші є нині німецьким урядом, і заповів, що Німеччина не зможе видержати ще одної зими. Він сказав теж, що висадження аліянтських військ у південній Европі по закінченню африканської кампанії мало би „неоцінні наслідки".

ЧИ НЕ КРАЙНА ЗЛОБА?

Русотяпський „Свет" у своїм черговім нападі на українців (з 11. березня) пише, що „Свобода" взиває збирати жертви для тих українців, що „були вислані з Галичини в глиб Росії" — „по причині про-німецьких симпатій і діяльности", зараховуючи між них теж і д-ра Старосольського, та виправдуючи совєтський уряд за заслання таких людей, на Сибір. Ось так виправдує той релігійний часопис злочинство над невинними людьми!

„МАТУШКА РУСЬ".

Винайшов таку в російського поета Некрасова якийсь свящ. Константин Авроров і плаче над нею в филаделфійській „Правді" з 5. березня. Та цікаве, що бідкається за те, куди тепер іти: за Совєтським Союзом, чи за Матушкой-Русю. Очевидно нас це мало торкає, вже тому, що ми в Америці, американські громадяни, та що нам тут добре, та нема нам найменшої потреби іти до Совєтів, чи там до „Матушки", ні теж звідси пхати тамтуди український нарід. Та, як бачимо, є такі, що думають інакше, і не мають що ліпшого робити, а хочуть натискати на американський уряд, щоб він наставав, щоби змінити назву Совєтського Союзу на „Матушку Русь", а також, що для них важніше, щоби знищити „украінізм", бо він псує „благоуханіе русского духа".

СОЮЗ ВОЯКІВ - УКРАЇНЦІВ В АНҐЛІЇ.

Дня 7. січня 1943 р. відбулись в місті Манчестер, в Анґлії, орґанізаційні збори канадійських українських вояків, яких було 40. Прибули з ріжних частин, щоб відсвяткувати українське Різдво. Гостили їх поодинокі українські родини, як теж Український Соціяльний Клюб. Вони теж прибули, і то головно, на те, щоб оснувати орґанізацію п. н. Союз Вояків-Українців в Анґлії. Завданям Союзу є: Зібрати якнайточніший спис українських канадійських вояків, що служать на території Великої Британії (Анґлії, Шотляндії, Ірляндії) і обєднати їх для соціяльних і станових цілей. Головою є Богдан Панчук, якого адреса є така: R-1071/42 Cpl. B. Panchuk — R. C. A. F. — Overseas.

„ВІЛЬНА ПОЛЬЩА.

Так називається польська ґазета, що почала виходити в Совєтах, а яку має видавати орґанізація „Обєднання польських патріотів", що повстала в Совєтах з перебуваючих там поляків. Так це вияснює московська „Правда". Як ґазета так і орґанізація, як пише „Правда", мають змагати „до відновлення вільної Польщі, що дорожитиме кожною пядею своєї землі, але не бажатиме ні одної пяди чужої землі", та яка буде звязана з Совєтами „братніми, добросусідськими відносинами". В газеті пишеться теж проти польських іміґрантських кол в Анґлії й в Америці й тих „реакційних політиканів", котрі „кажуть польському народови здержуватись від боротьби проти ґітлеризму".

Ось та польська орґанізація і ґазета викликала протести з боку польських урядових кол. Польський амбасадор Цехановскі в Вашинґтоні заявив, що це є орган „ґрупи комуністів з Польщі", а польські урядові кола припускають, що тут мається до діла з спробою створити в Совєтах „польський уряд на вигнанню", що конкурував би з тим польським урядом, що є в Лондоні. При тому пригадують, що підчас совєтсько-польської війни в 1920 році Совєти створили „польсько - совєтський уряд" з Каролем Радеком на чолі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПРАЦЮЙ АБО ВОЮЙ!

У конгресі тепер дебати за здержання абсентизму, себто ходження робітників поза фабрику. Беруться законодавці за ріжні драстичні міри, головно покликування абсентуючихся від праці робітників до військової служби. Мають наприклад відкладати робітникам военних фабрик покликання до військової служби на шість місяців; а при кінці такого реченця мали би правильно переглядати його рекорд точности праці, і колиб показалося, що він часто не приходив до роботи, відмовити йому дальшого відложення військової служби.

Як видно з пропонованого законодавства, ці всі заходи відносяться тільки до молодих мужчин, що підлягають військовій службі й до неї надаються, бо людей, які до військової служби з якихнебудь причин не надаються, такою дисциплінарною карою не можна досягнути. А прецінь варта би досягнути й тих, бо й вони сповняють важну функцію в державі, що тепер бореться на життя й смерть з сильними ворогами, бо й від їх праці залежить военне зусилля. Треба отже або придумати відповідні закони для досягнення таких абсентистів або розбудити в громадянстві свідомість, що абсентизм стоїть на рівні не з ходженням дитини поза школу, але з дезерцією вояка з поля бою.

Не тільки люди, які можуть бути покликані до військової служби, але просто всі особи, здібні до праці, повинні зрозуміти свій обовязок працювати для военної перемоги. Для кожного повинно стати обовязком: Працюй або воюй!

"Польський Львів" у Лондоні

Не зважаючи на всі остороги з боку англійських приятелів, польські політичні іміґранти в Лондоні таки відсвяткували „шістьсотну річницю міста Львова". І то, як доносять, з великою помпою та з промовою польського єпископа на тему, що „Львів це чисто польське місто".

Ось ту політичну „шопку", влаштовано в Англії в такому грізному моменті, коли треба ще думати, як перемогти ворога, що доптає і нищить Польщу так, як ще її ніхто ніколи не нищив. Ось тому, коли думати про тих, що ту „шопку" влаштовутали, то приходять на думку слова польського патріоти, що то колись казав польському проводови, що „ви дітоньки бавитесь, а нам іде про життя". Ось так можуть відповісти тепер польським політикам у Лондоні ті поляки, що мучаться в дійсній Польщі, ось там в Варшаві чи Кракові. Як і ті, що живуть на українських землях, а зокрема ті, що живуть у Львові...

Бо щож оце відсвятковано? Чи не ту подію, коли польський король Казимир загарбав силою українську землю і українську столицю тому 600 років? Чи та „груба" сила", якої він вжив для польської е к с п а н з і ї супроти ослабленого тоді сусіда польського народу, як і те, що поспроваджував німецьких кольоністів до Львова, не було для Польщі нещастям? Це правда, що ті кольоністи стали з німців поляками, але там на заході, в дійсній Польщі, слабла польська охорона супроти німців! Це правда, що польонізаційна політика відбилась на самому українському Львові аж так погано, що українське життя в самому місті зістало зіпхане згодом до „ґетта", до одної Руської вулиці, а решта вдержувалось тільки на передмістях, та як у Львові треба було п і д к у п л ю в а н н я польських урядовців, щоби час від часу можна було хоч поховати з деякою парадою визначнішого українського міщанина, чи захопити якийсь малий уряд. Але чи можна тим тепер хвалитись, або це промовчувати? Чи можна поминати переслідування релігійного й культурного українського життя у Львові, включно з тими, що злучені з „пацифікаціями" і нищенням українських бібліотек і кооператив чи „Просвіти" у Львові вже в часі тої Польщі, що повстала по першій світовій війні? Бо коли вже святкувати, то требаб про ось такі речі говорити, а тоді булаб з цього якась користь, бо навчились би люди, як не треба робити, коли хочемо спокою в світі й доброго співжиття між народами, а в тому і між народом українським і польським. Підчас такого святкування ніхто з українців не відмовляв би полякам того, що звязує їх з Львовом і українськими землями. Тоді українці й поляки моглиб навіть обнятись як брат тя і почати думати, як наладнати відносини у Львові, щоб одні й другі були вдоволені й забезпечені, та щоби були пошановані їхні почуття. Але таке можливе тільки тоді, коли польські політики разом з польськими епископами перестануть у першу чергу поширювати неправду про „польський Львів" і про „польські східні землі", беручи не-польські міста і землі за польські. Короткозора давня польська політика мала колись сякі такі вигляди на те, що такою пропаґандою можна світ обдурити. Але не сьогодня!

У Справі Повоєнної Допомоги Европі

У цій справі пише Л. Марголінова в часописі „Громадський Голос", згадуючи, що є вже центр і людина на офіційному становищі, до якої можна написати, а навіть подати аплікації на майбутню роботу при реконструкції, як вона почнеться: Цим центром є офіс Герберта Лімена: Foreign Relief and Rehabilitation Operations, Department of State, Washington, D. C. Представником його є Dr. P. C. Jessup, професор інтернаціонального права в Колюмбійськім університеті. Від аплікантів, як виходить з питань, вимагається вища освіта, знання мов, певний науковий досвід, доказ зацікавлення соціяльною працею та знайомством з умовами життя в інших країнах. Допис кінчиться покликом до тих українських жінок, що мають відповідні кваліфікації, щоби зголошувались до цеї праці, а: „Чи буде відгук, чи доведеться нам, що цікавимося найбільше допомогою українським землям самим прикласти свої сили до праці в краю, це покаже будуччина та вирішить про те уряд. Але найменше, що ми можемо зробити, це хоч виявити досить ініціятиви, щоби показати нашу готовість приєднатись у повній мірі до участи в допомоговій акції і наше зацікавлення в тому, щоб населенню України не було відмовлено в підтримці та допомозі".

До цього додамо, що аплікації можуть вносити не тільки жінки, але теж і чоловіки.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 17. березня б. р. помер
о. Йосиф Филима,
парох української православної церкви св. Петра і Павла в Шікаґо, Іл. Похорон відбудеться в понеділок дня 22. березня 1943. Покійний походив з села Денисова, повіт тернопільський, Західна Україна. До У. Н. Союзу вступив 31. грудня 1936 року, ставши членом 192 відділу У. Н. Союзу. При смерти був членом 176. відділу.
В. Й. П.!

УКРАЇНЕЦЬ — СЛАВНИЙ БОРЕЦЬ І ЧЕМПІОН БРИТІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ.

Є ним, як подає канадійський „Новий Шлях", Іван Катан, що виріс в Летридж, в Алберті, в Канаді, куди приїхав з родичами, українцями з Черновець на Буковині, як йому було чотири роки. Там і покінчив школи, між іншим і українську Рідну Школу. Це борець світової слави. У змаганнях Катана, що відбулись у лютім у Торонто, він поборов численних славних борців, а навіть Ватсона, чемпіона Британської Імперії.